

Plec de prescripcions tècniques que han de regir la contractació del Servei de vigilància per a la minimització d'afectacions per hiperfreqüentació als espais naturals de protecció especial AG-2024-66

Índex

1. Antecedents i finalitat
2. Objecte
3. Característiques del servei
4. Dimensionament del servei
5. Seguiment dels treballs i comissió de seguiment

1. Antecedents i finalitat

El Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural (d'ara endavant, DACC), mitjançant la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural de la Secretaria d'Acció Climàtica, d'acord amb l'article 6 del Decret 253/2021, de 22 de juny, de reestructuració del DACC en relació amb l'article 277/2016, de 2 d'agost, de reestructuració del Departament de Territori i Sostenibilitat, té atribuïdes entre d'altres, les competències de:

- Dissenyar, dirigir, planificar i gestionar el sistema d'espais naturals protegits de Catalunya.
- Dur a terme accions encaminades a la protecció i preservació del medi natural terrestre i marí, per evitar accions que en puguin lesionar els valors.

La Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat, en el seu article 28 estableix que són espais naturals protegits els territoris que tenen sistemes i elements naturals representatius, singulars, fràgils o amenaçats o d'especial interès ecològic, científic, paisatgístic geològic o educatiu i que estiguin especialment dedicats a la protecció de la diversitat biològica, geodiversitat i recursos naturals associats. D'acord amb l'article 4.1, el patrimoni natural i la biodiversitat desenvolupen una funció social rellevant per la seva estreta vinculació amb el desenvolupament, la salut i el benestar de les persones i per la seva aportació al desenvolupament social i econòmic. L'article 5.1 determina com a deure de tots els poders públics, en els seus respectius àmbits competencials, vetllar per la conservació i utilització racional del patrimoni natural en tot el territori nacional, amb independència de la seva titularitat o règim jurídic, tenint en compte especialment els tipus d'hàbitats naturals i les espècies silvestres en règim de protecció especial.

Per la seva part, la Llei 12/1985, de 13 de juny, d'espais naturals, es va promulgar amb l'objecte de protegir, conservar, gestionar i, si s'escau, restaurar i millorar la diversitat genètica, la riquesa i la productivitat dels espais naturals de Catalunya, els quals han d'ésser compatibles amb el desenvolupament i la utilització dels recursos naturals i ambientals, en el marc de la protecció del medi i de l'ordenació racional i equilibrada del territori. L'article 3 estableix que correspon a les diverses administracions públiques la protecció dels espais naturals, de llur gea i de les espècies vegetals i animals que hi viuen, el manteniment de la viabilitat dels equilibris i, en general, la defensa de llurs ecosistemes i recursos naturals de totes les causes de degradació que els poden amenaçar.

La Llei determina que tothom té el deure de respectar i conservar els espais naturals i l'obligació de reparar el dany que hi causi. L'article 4 estableix que amb l'objectiu de protegir, conservar i gestionar els espais naturals de Catalunya, l'administració de la Generalitat ha de canalitzar la seva actuació i la dels particulars per assolir, entre d'altres, la salvaguarda dels espais naturals litorals, protegir la fauna salvatge, fomentar els usos i activitats que afavoreixen el desenvolupament de les diverses zones, controlar l'impacte produït per actuacions generadores de transformacions lesives al medi natural i fomentar el respecte dels ciutadans per la natura. L'article 7 determina el deure de mantenir la netedat dels espais naturals i evitar l'abocament o l'abandó d'objectes, de residus o d'altres deixalles fora dels llocs autoritzats i l'article 18.3 estableix limitacions a l'accés motoritzat en els espais del Pla d'espais d'interès natural i en els espais naturals sotmesos a alguna de les modalitats de protecció especial sense autorització del seu òrgan gestor.

Per la seva banda, el capítol IV d'aquesta mateixa Llei estableix la figura d'espai natural de protecció especial (en endavant, ENPE), a fi d'assegurar la preservació dels espais naturals que ho necessiten per llur interès científic, ecològic, cultural, educatiu, paisatgístic i recreatiu, i amb l'objectiu de dotar-los d'uns règims de protecció i de gestió adequats.

La situació de confinament i les restriccions de mobilitat provocades per la COVID-19 van aportar un alt volum de visitants al medi natural i van modificar el perfil de les persones que hi accedien habitualment. Aquesta tendència no s'ha revertit amb el retorn a la normalitat, sinó que s'ha mantingut i ha comportat que molts espais naturals protegits hagin doblat o triplicat el nombre de visitants, portant a límits de sobrefreqüentació en alguns casos. La manca de coneixement i conscienciació de molts dels nous usuaris, l'augment proporcional d'actes incívics i la complexa regulació de l'ús públic han posat en tensió els espais naturals, a l'hora que es pot comprometre seguretat dels propis visitants i també de la societat de l'entorn.

Aquest fet genera la necessitat d'incrementar les tasques de vigilància i de presència de guardes rurals, especialment en indrets molt vulnerables o altament freqüentats, per tal de minimitzar les afectacions que es puguin produir en el medi natural i vetllar per la seguretat dels visitants i de la població que hi viu.

2. Objecte

L'objecte del present contracte és el servei de vigilància per a la minimització d'afectacions per hiperfreqüentació als ENPE, fent especial èmfasi en aquells indrets més sensibles i en els sectors que pateixen un allau estacional de visitants per tal de reduir l'impacte en el medi natural. El contracte inclou també el servei de supervisió i coordinació del dispositiu.

Aquest contracte es divideix en **12 lots**:

LOT	
1	Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici
2	Parc Natural de l'Alt Pirineu
3	Parc Natural del Cadí-Moixeró
4	Parc natural de Capçaleres del Ter i del Freser
5	Parc natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa
6	Parc natural del Delta de l'Ebre
7	Parc natural del Montgrí - Illes Medes - Baix Ter
8	Parc Natural de Cap de Creus
9	Parc Natural dels Ports. Vessant interior
10	Parc Natural dels Ports. Vessant litoral
11	Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera
12	Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet

3. Característiques del Servei

Els principis rectors i d'actuació dels guardes rurals, així com les seves funcions, seran les descrites a la *Llei 5/2014, de 4 d'abril, de seguretat privada* (en endavant LSP) en els articles 5, 8, 30, 32, 34 i 38. Aquests principis i funcions s'especifiquen en els annexos 1 i 2 del present plec. Les tasques a realitzar en el marc d'aquests principis i funcions es descriuen a continuació.

3.1. Persona coordinadora del servei

En els lots en que hi hagi més d'una persona adscrita al servei, un dels membres de l'equip exercirà les funcions de coordinació del dispositiu i serà responsable de:

- a) Exercir la interlocució amb la persona designada de l'equip gestor de l'ENPE per tal d'establir els recorreguts diaris i les prioritats de les tasques que hauran d'efectuar els guardes rurals. Aquesta planificació es farà amb una periodicitat mensual i sempre que la persona responsable de l'ENPE així ho requereixi.
- b) Fer el seguiment de la coordinació del dispositiu amb els cossos de seguretat o agents de l'autoritat i de les comunicacions puntuals i/o urgents que s'hagin produït. La Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural establirà prèviament el protocol de coordinació, que es comunicarà a l'inici d'execució del contracte.
- c) Fer arribar setmanalment les intervencions realitzades així com les principals incidències a la persona designada per l'equip gestor.
- d) Redactar una memòria final del funcionament del dispositiu que aglutini tota la informació recollida, intervencions, incidències i qualsevol altre aspecte rellevant.

3.2. Guardes rurals (i les seves especialitats)

- a) Desenvolupar el servei de vigilància en l'àmbit territorial de l'ENPE mitjançant els recorreguts diaris indicats per la persona coordinadora del servei per tal de prevenir afectacions negatives sobre els valors naturals i de millorar la seguretat de les persones.
- b) Informar els visitants sobre els usos i les activitats no permeses a cada espai
- c) Informar els visitants de les regulacions i mesures d'ordenació de l'ús públic i d'altres aspectes generals i de seguretat que en són d'aplicació i comprovar que es tingui l'autorització pertinent per realitzar determinades activitats, si escau. Són exemples d'aquest apartat el vetllar pel compliment de:
 - la regulació de la circulació motoritzada d'acord amb la Llei 9/1995 i el decret que la desplega, així com de les possibles mesures addicionals de regulacions d'accés amb vehicle motoritzat en espais hiperfreqüentats o especialment sensibles
 - els possibles accessos restringits al pas de visitants a determinats espais o en tancaments puntuals (èpoques de reproducció, risc extrem d'incendi forestal, etc.)

- la normativa sobre com dur els animals domèstics
 - la legislació i autorització pertinent (incloses les condicions que aquesta pugui establir) pel que fa al vol de drons, filmacions i sessions fotogràfiques
 - la normativa i/o autorització pertinent (incloses les condicions que aquesta pugui establir) per dur a terme activitats esportives al medi natural, com són les curses de muntanya, sortides organitzades 4x4, bicicletes, escalada, barranquisme, parapent, acampada, pernoctació, etc.
 - la normativa sobre la generació de soroll i l'abocament d'escombraries
- d) Vetllar pel compliment de la normativa ambiental i per la minimització de:
- l'erosió i la degradació de la gea, el sòl i de la vegetació
 - la recol·lecció de roques, vegetals i animals
 - els impactes negatius que es puguin produir sobre els ecosistemes, els hàbitats, la flora i la fauna, amb especial atenció als hàbitats d'interès comunitari i prioritaris, a la fauna i flora amenaçades i a les èpoques de reproducció d'espècies sensibles
- e) Vetllar pel respecte a les propietats particulars, els cultius, els ramats o les infraestructures agrícoles i ramaderes.
- f) Executar i donar suport a les tasques d'acollida als visitants, la regulació de l'accés motoritzat, el control de pas i l'ordenament de l'estacionament de vehicles d'acord amb les necessitats derivades de l'afluència en alguns indrets en determinades èpoques de l'any.
- g) Vetllar pel compliment de les indicacions dels rètols de l'ENPE i prevenir actes vandàlics que els puguin malmetre, extensiu també a la resta d'equipaments.
- h) Comunicar-se amb els cossos de seguretat o agents de l'autoritat, si escau, d'acord amb el protocol establert.
- i) Fer arribar setmanalment les intervencions realitzades, les principals incidències i qualsevol altra dada que es consideri rellevant a la persona coordinadora del servei.
- j) Realitzar totes aquelles tasques que sol·liciti la persona coordinadora d'acord amb les indicacions rebudes de l'equip gestor de l'ENPE, sempre que aquestes tasques estiguin incloses en l'objecte d'aquesta contractació.

En els ENPE que tenen territori litoral o marí (lots 6,7 i 8), a més de les tasques descrites, es vigilaran:

- a) Les activitats i usos al mar, en especial en llocs amb afectació a la posidònia o en reserves naturals. Són exemples les activitats nàutiques, la pesca recreativa o el furtivisme.

b) La circulació de cavalls per pistes i platges no autoritzades.

4. Dimensionament del servei

4.1. Equip de treball

L'equip de treball que caldrà per a cada espai inclourà persones amb perfil de guarda rural. Un d'aquests guardes rurals de l'equip serà el/la guarda rural coordinador/a.

En cas dels lots on només es requereix una persona, aquesta mateixa persona ostentarà els perfils de guarda rural i guarda rural coordinador/a.

4.2. Equip mínim de treball

L'equip mínim de treball és el que es detalla a continuació, per a cada lot:

Lot	ENPE	Número de guardes	
		Laborables	Caps de setmana
1	Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici	8	8
2	Parc Natural de l'Alt Pirineu	4	4
3	Parc Natural del Cadí-Moixeró	2	2
4	Parc natural de Capçaleres del Ter i del Freser	4	4
5	Parc natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa	2	4
6	Parc natural del Delta de l'Ebre	2	2
7	Parc natural del Montgrí - Illes Medes - Baix Ter	2	2
8	Parc Natural de Cap de Creus	4	4
9	Parc Natural dels Ports. Vessant interior	1	1
10	Parc Natural dels Ports. Vessant litoral	1	1
11	Paratge Natural d'Interès Nacional de l'Albera	1	1
12	Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet	2	2
	Total	33	35

El nombre de guardes per a cada lot s'ha determinat en funció de les dimensions de l'espai natural de cada lot i la freqüentació de l'esmentat espai.

4.3. Obligacions bàsiques del perfil de guarda rural coordinador/a

A banda de les descrites a l'apartat 3.1 d'aquest plec, el perfil de guarda rural coordinador/a té les obligacions bàsiques que seguidament es descriuen:

- Dirigir i organitzar el personal adscrit al servei objecte d'aquest contracte.
- Ostentar la representació del servei quan sigui necessària la seva actuació o presència. Farà que es compleixi el treball, tant del seu personal com el d'empreses externes contractades amb aquesta finalitat per l'empresa, programant, verificant o corregint, si és convenient, les seves desviacions.
- Atendre els requeriments que li formuli el responsable del contracte per part de l'administració o les persones en qui delegui i resoldre les qüestions que li siguin plantejades per aquests, a efectes de l'execució dels treballs.
- Organitzar l'execució dels treballs i vetllar perquè es posin en pràctica les instruccions rebudes del responsable del contracte.

El coordinador haurà de reunir-se periòdicament (com a mínim un cop al mes) amb persona responsable de l'ENPE per fer balanç del servei, compartir dades i reajustar el servei o establir criteris i prioritats en situacions excepcionals, sense canviar el número d'hores establertes en el total del plec.

Les persones de l'equip de treball actuaran a les ordres directes del coordinador/a i estaran suficientment capacitades i experimentades per atendre quantitativament i qualitativament totes les necessitats que es derivin del desenvolupament de les tasques previstes al contracte.

5. Condició especial d'execució:

5.1 Pòlissa d'assegurances

L'empresa adjudicatària haurà d'acreditar en el moment de la signatura del contracte que disposa d'una cobertura d'assegurances de responsabilitat civil extracontractual que garanteixi els danys materials, corporals i conseqüencials derivats de l'activitat que constitueix l'objecte de la prestació del contracte.

Aquesta acreditació es farà mitjançant aportació d'un certificat de cobertura emès per l'entitat asseguradora o bé mitjançant còpia compulsada de la pòlissa. De qualsevol forma caldrà aportar còpia del rebut acreditatiu del seu pagament el qual s'haurà de presentar durant tot el temps de durada del contracte.

La pòlissa esmentada haurà de complir amb els requisits mínims que es determinen a continuació:

- A la pòlissa haurà de figurar com a prenedora de l'assegurança l'empresa adjudicatària.
- La pòlissa haurà d'ésser contractada amb una entitat asseguradora amb seu dins l'Estat Espanyol, de reconeguda capacitat i solvència acreditada.
- L'import de les possibles franquícies que es puguin donar, en cas de sinistre, seran a càrrec de l'empresa adjudicatària i prenedora de l'assegurança i, si n'hi han, no podran ser superiors al 10% del sinistre.
- L'assegurança de responsabilitat civil per l'activitat objecte del contracte cobrirà:
 - Responsabilitat Civil d'explotació: Les indemnitzacions que l'empresa hagués de satisfer a tercers com a civilment responsable per danys causats a aquests en les seves persones o béns, per acció o omissió, ja sigui aquesta responsabilitat directa o subsidiària, com a conseqüència d'accidents relacionats amb l'execució de qualsevol treball o activitat del contracte adjudicat, així com qualsevol reclamació contra la Generalitat que tingui el seu origen en els propis treballs assegurats i de la que l'empresa sigui responsable.
 - Responsabilitat Civil Patronal derivada d'accidents de treball.
 - Responsabilitat Civil Creuada derivada de danys personals, actuant aquesta garantia en excés o en defecte de la que puguin disposar directament les empreses subcontractistes en el seu cas.
 - Responsabilitat Civil subsidiària de subcontractistes
 - Despeses de defensa civil i penal
 - Fiances judicials per garantir possibles responsabilitats

El capital anual assegurat serà de 600.000,00 € amb els sublímits següents: 400.000,00 € per sinistre i 300.000,00 € euros per víctima.

6. Seguiment dels treballs i comissió de seguiment

Es crearà una comissió de seguiment formada pel coordinador/a de projecte de l'empresa adjudicatària i per cada responsable de l'ENPE corresponent i per les persones que ell/a designi.

Aquesta comissió serà l'encarregada del seguiment dels treballs realitzats per l'empresa adjudicatària.

La persona de l'òrgan gestor de l'ENPE corresponent que hagi estat designada com a responsable avaluarà el contingut i la suficiència dels treballs realitzats.

El/la coordinador/a de projecte presentarà una proposta de Pla de treball per a la seva aprovació. Un cop aprovat, el/la coordinador/a de projecte farà el seguiment, la supervisió i validació de cadascuna de les tasques necessàries per a la seva execució.

Es preveu realitzar reunions trimestrals de la comissió per fer el seguiment de l'execució del pla de treball acordat. Les reunions de seguiment es realitzaran a la seu de l'espai natural protegit dins l'horari laboral o, si es considera convenient, de manera virtual.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural
**Direcció General de Polítiques
Ambientals i Medi Natural**

L'empresa adjudicatària es compromet a subministrar les dades que li siguin requerides pel Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural en relació amb les tasques realitzades en el marc d'aquest contracte.

Marc Vilahur Chiaraviglio

El director general de Polítiques Ambientals i Medi Natural

Signat electrònicament

ANNEX 1: Principis rectors i Principis d'actuació

Són principis rectors i principis d'actuació dels guardes rurals els que s'indiquen als articles 8 i 30 de la *Llei 5/2014, de 4 d'abril, de seguretat privada* (en endavant LSP):

Principis rectors:

1. Els serveis i les funcions de guardes rurals s'han de prestar amb respecte a la Constitució, al que disposa la LSP, especialment amb referència als principis d'actuació que estableix l'article 30, i a la resta de l'ordenament jurídic.
2. Els prestadors de serveis de guarda rural han de col·laborar, en qualsevol moment i lloc, amb les forces i cossos de seguretat, amb subjecció al que aquestes puguin disposar en relació amb l'execució material de les seves activitats.
3. De conformitat amb el que disposa la legislació de forces i cossos de seguretat, els guardes rurals tenen l'obligació especial d'auxiliar i col·laborar, en tot moment, amb aquelles en l'exercici de les seves funcions, de prestar-los la seva col·laboració i de seguir les seves instruccions, en relació amb els serveis que prestin que afectin la seguretat pública o l'àmbit de les seves competències.
4. Els guardes rurals:
 - No poden intervenir ni interferir, mentre estiguin exercint els serveis i les funcions que els són propis, en la celebració de reunions i manifestacions, ni en el desenvolupament de conflictes polítics o laborals.
 - No poden exercir cap tipus de control sobre opinions polítiques, sindicals o religioses, o sobre l'expressió d'aquestes opinions, ni procedir al tractament, automatitzat no, de dades relacionades amb la ideologia, l'afiliació sindical, la religió o les creences.
 - Tenen prohibit comunicar a tercers, excepte a les autoritats judicials i policials per a l'exercici de les seves funcions respectives, qualsevol informació que coneguin en l'exercici dels seus serveis i funcions sobre els seus clients o persones relacionades amb aquests, així com sobre els béns i efectes de la seguretat o investigació dels quals estiguin encarregats.
5. El ministre de l'Interior o, si s'escau, el titular de l'òrgan autonòmic competent ha de prohibir la utilització en els serveis de guarda rural de determinats mitjans materials o tècnics quan puguin causar danys o perjudicis a tercers o posar en perill la seguretat ciutadana.
6. Quan els guardes rurals exerceixin les seves funcions en entitats públiques o privades en les quals es prestin serveis que siguin essencials o que l'autoritat pública competent declari essencials o en els quals el servei de guarda rural s'hagi imposat obligatòriament, s'han d'atenir, en l'exercici del dret de vaga, al que disposi la legislació vigent pel que fa a aquestes entitats.

Principis d'actuació:

A més del que estableix l'article 8 de la LCSP (Principis rectors), els guardes rurals s'han d'atenir en les seves actuacions als principis bàsics següents:

- a) Legalitat.
- b) Integritat.
- c) Dignitat en l'exercici de les seves funcions.
- d) Correcció en el tracte amb els ciutadans.
- e) Congruència, amb l'aplicació de mesures de seguretat i d'investigació proporcionades i adequades als riscos.
- f) Proporcionalitat en l'ús de les tècniques i els mitjans de defensa i d'investigació.
- g) Reserva professional sobre els fets que conegui en l'exercici de les seves funcions.
- h) Col·laboració amb les forces i cossos de seguretat.

ANNEX 2: Funcions i especificitat en la contractació i l'habilitació dels guardes rurals

Funcions:

D'acord amb l'article 34.1 de la *Llei 5/2014, de 4 d'abril, de seguretat privada*, corresponen als guardes rurals l'exercici de les mateixes funcions que els vigilants de seguretat, que s'enumeren a l'article 32 de l'esmentada Llei i que en termes generals consisteixen en:

- a) Exercir la vigilància i protecció de béns, establiments, llocs i esdeveniments, tant privats com públics, així com la protecció de les persones que hi puguin haver, i portar a terme les comprovacions, els registres i les prevencions necessàries per al compliment de la seva missió.
- b) Efectuar controls d'identitat, d'objectes personals, paqueteria, mercaderies o vehicles, inclòs el seu interior, a l'accés o a l'interior d'immobles o propietats on prestin servei, sense que, en cap cas, puguin retenir la documentació personal, però sí impedir l'accés als immobles o propietats esmentats. La negativa a exhibir la identificació o a permetre el control dels objectes personals, de paqueteria, mercaderia o del vehicle faculta per impedir als particulars l'accés o per ordenar-los l'abandonament de l'immoble o la propietat objecte de la seva protecció.
- c) Evitar la comissió d'actes delictius o infraccions administratives en relació amb l'objecte de la seva protecció, fer les comprovacions necessàries per prevenir-los o impedir-ne la consumació, i oposar-s'hi i intervenir quan presenciïn la comissió d'algun tipus d'infracció o sigui necessària la seva ajuda per raons humanitàries o d'urgència.
- d) En relació amb l'objecte de la seva protecció o de la seva actuació, detenir i posar immediatament a disposició de les forces i cossos de seguretat competents els delinqüents i els instruments, els efectes i les proves dels delictes, així com denunciar els qui cometin infraccions administratives. No poden procedir a l'interrogatori d'aquells, si bé no es considera com a tal l'anotació de les seves dades personals per a la seva comunicació a les autoritats. El que disposa el paràgraf anterior s'entén sense perjudici dels casos en què la Llei d'enjudiciament criminal permet a qualsevol persona practicar la detenció.
- e) Portar a terme, en relació amb el funcionament de centrals receptores d'alarmes, la prestació de serveis de verificació personal i resposta dels senyals d'alarmes que es produeixin.

Els guardes rurals no tenen la condició d'agents de l'autoritat i en conseqüència, les actes que estenguin no gaudeixen de presumpció de veracitat.

Especificitat en la contractació i habilitació:

De conformitat amb l'article 38.6 de la LSP, els guardes rurals no tenen necessitat de constituir o estar integrats en empreses de seguretat, i han de prestar els seus serveis directament als titulars de béns i drets que els puguin contractar.

L'habilitació dels guardes rurals correspon a la Direcció General de la Guàrdia Civil, i han d'exercir les seves funcions amb la uniformitat, distintius i mitjans de defensa reglamentaris.

Prèvia autorització del conseller d'Interior i en compliment estricte de les ordres i instruccions de les forces i cossos de seguretat, els guardes rurals poden prestar serveis de vigilància i protecció en vies o espais públics o d'ús comú (com ara, espais naturals protegits) que impliquin participar en la prestació de serveis encomanats a la seguretat pública, complementant l'acció policial (article 41.3.d LSP).

A més a més de l'autorització del conseller d'Interior, la prestació dels serveis de guardes rurals s'han de comunicar a l'autoritat competent, que a Catalunya és la Direcció General d'Administració de Seguretat del Departament d'Interior.